

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Asiaticae Historiae Societatis Iesv Pars ...

Libris Quatuor Consequentibus Pertexens, Quae post beatum S. Xaverij
Obitum Soc. Patres ad Dei gloriam in iisdem Prouinciis gessere

Bartoli, Daniello

Lvgdvni, 1667

17. Duri obstinatorum casus, sed felices.

urn:nbn:de:hbz:466:1-11445

transiſſe vidit in academiam, in quam primum ſubibat nemo quin interfuiffet rei ſacræ, deinde perpetuæ inducebantur quæſtionẽs de bono, & æquo variarum pactionum quas pararij mouebant, & designabant mercatores, vbi ſi qua ſe dabat ſuſpicio, proceſſuri vltra recti lineas contractus, parſimonix aut lucri quantumvis certi nulla obſtabat illecebra quo minus pro caſſo, & improbo repudiaretur. Ferri præterea & armorum cum Saracenis commercia ſuſtulit; ejus culpæ reos, intortæque in illam cenſuræ abſoluit quamplurimos, quos eo vſque Ormuzij, ſacerdotes ad hoc nulla præditi poteſtate, conſueuerant tamen abſoluere. Eccleſiæ ac ſummo paſtori, hæreſi ſchiſmate, & religionis ejuratæ perfidia abſciſſos reddidit, quorum fuit ingens vndique terrarum numerus, Abiſſini, Armeni, Georgiani, Moſcouitæ, Græci, Ruſſi, Poloni, Vngari, Germani, etiam Itali, mixtique ex iſtis Ianiffari. Contigitque vt ſeptem Lutheranos, pro hæreſibus quindecim eodem tempore pugnantes, feliciter expugnaret, Deoque & Eccleſiæ Rom. reſtitueret.

17.
Duri obſti-
natorum ca-
ſus, ſed felices.

Has tam multas & tam exquisitas conuerſiones voluntatum, inter Chriſtianos potiffimum qui ſuis impuruerant vitijs, iuvit fateor plurimum, apoſtolici viri ſanctus ardor, dicendique vis cum exempli efficitate, cujus apud omnes venerabilis erat auctõritas, verum enimvero ſuam his Deus præter morem iungebat beneficam, & præpotentem manum, vel emolliendis inſperato, perditorum ſaxeis mētibus, vel duro aliquo frangendis verbere, qui ſe ſelecti ab eo protervè recuſarent, his enim multorum pertinacia vincebatur, quibus inde fiebat perſpicuum, Deum ſuo cum famulo & loqui, & facere. Paucos de multis reſero, memoratu dignos. Luſitanus genere nobilis vita palam infamis, dedecorabat patriæ ſuæ nomen, omni flagitorum turpitudine, nec valebat Berzeus è ſacro ſuggeſtu in vllas inuehi criminum ſpecies, quin iſ ſibi & contra ſe dicta interpretaretur. Quare illum miſer & igni & ferro (quod ſcribit ipſemet) inſectabatur implacabiliter, nec demiffionis vllius officio quantumvis affabili, & amico perſuaderi vñquam potuit, vt vel occurrentem, vel requirentem alloqui coram admitteret, inſinaturum videlicet aliquid de Deo & animi ſalute; lethale igitur & inſanabile væcordis carcinodes rapiebat ruentem in certa exitia, niſi ei Berzeus feciſſet ſumptuoſa ſua impenſa medicinam, jejunijs, cilicio, prolixis per noctem precibus, & cruenta ſui verberatione à Deo petiit, oculorum conjectu propitio infelicem animam dignaretur: tenuitque hic labor octiduum, cum ecce Luſitano clauſis foribus ſuo in lectulo jacenti, adest hora poſt mediam noctem prima P. Gaſpar Berzeus, vultu & manibus ſplendore fulgentibus quo colluſtrabatur vndique conclaue, oris autem tam pulchro habitu vt divinum aliquid præferret: adſtabat huic ſocius, quis vel quo cultu, à nemine proditur, accedit vterque propius, ſpectantique cum metu, & miranti ex aduerſo conſiſtit; incipit ſocius, conceptisque his verbis; cur, ait, peccator, confeſſionem ſacram apud P. Gaſparem non obis; intentoque in illum digito, non vides quanta pulcritudine

critudine sit? hic cernens aspectu mirè amabili de fixos in se Berzei oculos, lecto exiliit collo brachia injecturus, & laxaturus linguæ officio animi ardorem, cum eodem momento videri desit, socio remanente addenteque jam dictis, Patrem ab eo in nosocomio repertum iri, ubi ad rem sacram ægrotis faciendam compararet sese, post quæ hic item ex oculis abiit: tanti beneficij magnitudo in scelestissimum hominem, & Patris erga se, quamvis ab se pessimè habiti profusissima caritas, ejusque comitis (qui credi alius non potest præter genium illius aut Patris tutelarem) salubre, & dulce monitum, tantum ei dolorem scelearum inusserunt, vt fletu, gemitibus, execratione vitæ præteritæ noctis reliquam duxerit, morulas singulas dum illucesceret velut annos ineutans. Moxque servum jubet festinatò ad Patrem currere, enixè obsecrans, quantocius adesset; haud quidem fastu illius potius adeundi, sed ne sui tam cito spectaculum lugubre aliis exhiberet, ictum vero divinitus animum semotis arbitris, solus cum solo explicaret; intranti domum & visi fortassis quo perculsus fuerat ignaro, jam totus alius ad pedes procidit; eorum gratiã quæ salutis suæ causa egerat testatur lacrimis, quam ore proluxius; objectam sibi speciem illi ordine describit, orat injurias ignosci, quibus consiliaria pessima, animi sui prauitate toties illum violauerat. Complexus dolentem Berzeus, flentique illacrimans, hortatur magno animo sit, & clementiæ diuinæ inuitamento adeo singulari studiosè respondeat. Inde ab negotiis seuocatum, dies aliquot sacris meditationibus occupavit ad vitæ totius instruendam exhomologesim, ex qua apud eundem obita, sibi tam dissimilis euasit, vt magis antiquæ, ac perpetuæ probitatis religiosum gereret, quàm improbitatis nuper abjectæ Christianum; excellebat tamen insigni aduersus pauperes benignitate; scribebatque de illo Berzeus ducatos aureos quater mille quingentos, in eos erogasse: alium quendam à Patre in viam reductum haud scio an Deus in ea stabilire voluerit, an auertere ab ea dæmon: penso cuidam in pœnam delictorum injuncto, de media nocte dum satisfaceret, videt horribili colore, ac forma bestias probe obseratum in cubiculum sese obrudere, illudque momento implere, cursare, strepere, sursum deorsum furere, sibi que propius extremam perniciem comminuari, vociferabatur interea miser tremens, sudans, & minime ambigens, hos esse dæmones bestiis laruatos, formidabatque ne se ad inferos ventem raperent, cum nihilo mitius pergerent, illi exitium intentare donec tandem coram saluatoris effigie projectus, obtestatione, ac promissione vitæ in posterum emendatæ, dæmones abegit: pauendo tumultu velut ædes susdeque ruerent, turbide eruperunt; ipse quasi ex funere rediuiuus, mores vt Ormuzio scriptum est, induit tam sanctos, quàm facinorosis antea vixerat: quæ duo memorauit, lætum alterum, alterum horrendum, teo pertinebant, vt diuerso clementiæ vnus argumento duorum animus fieret melior; at iis qui sequuntur duobus, longè carius stetit sua in Dei seruum salutariter monentem proteruia: milites ambo,

& ambo scelerati, Berzeoque tam dire infensi, vt jactaret alter, occursum se solum libentius in primam aciem hostilis exercitus, quam in P. Berzeum, loco quinetiam eodem quo ille, non sustinuit hæere, vsque adeo certò, induxerat animum se ab eo pulpitum seandente pro scopo præfigi, in quem tela omnia mitteret reprehensionum & inuectionum. Quare nauim impurus cum ea cui consueuerat in Indiam conscendit, malens incommodius alibi viuere, dum æternum à Berzeo absens, quàm conscientiæ torquentis perpetuam illic subire quæstionem. Sed enim scelestum sua fefellit peruersitas, plusque valuit apud Deum precando ad salutem miseri Berzeus; quàm is ad accersendum sibi supplicium, præfractè animum in suis flagitiis obstinando: nauim attigerat malè terræ precatu in qua non dabatur placidè insanire, cum febris corripitur vehementissima, cogiturque vel nolens terram repetere, vbi pergente in rabiem morbo, terrore cœpit implacabili conturbari; quicquid etiam leuiter obstreperet, armatos credere ad se confodiendum missos; ex arce cum nauibus in portum delatis, salutem reddebant tormenta aeneæ; tum vero in furorem agi velut in vnum se laxarentur: digna fatui dicti pœna quo affirmauerat, se peius Berzei aspectum metuere quàm exercitus hostilis: sic aliquamdiu edomitum, & phtysim emaciato corpore jam olentem respexit diuina pietas, sibi que restituit; crimen suo in supplicio agnouit, atque vt erat cadaueri concolor, & adhuc febriens ad Patrem adrexit, ejuoque se versandum permittit arbitrato, vita demum omni pœnitentiæ veræ purgata piaculo, valetudinem breui pristinam recepit, vixitque deinceps Christianis moribus & exemplo. Medicina haud multum absimili, acerbæ, sed salubri, furiosum Præfecti cuiusdam ingenium ad Berzei preces sanatum est: erat nobilitas hominis clara, sed rixosa & effera indoles omnibus infesta, & flammæ capitalium irarum inter quamplurimos fouere amans, vnde is publicis odiis passim obnoxius, ac nisi semper crudo satellitio stiparetur, instar canis rabidi faxis à populo obruendus. Multa egit dixitque Berzeus, vt cum iis quos ipse offenderat, amica pace illum conjungeret, quibus tantum abest vt quicquam promouerit; vt etiam ab illo conuitia & minas, caritatis suæ præmium reportarit: cassis itaque remediis omnibus, instanter apud Deum egit, medicinæ loco febrem illi immitteret validam, quæ deiectione exhausti corporis animum sanaret: precationem vix clauserat, cum statim Deus ratam fecit. Febris acutissimæ vorax flamma, sic venas homini incendit, vt sibi videretur damnatorum ignibus ardere; quod illi conscitum cum esset, ad mutandam, non ad tollendam vitam, mortem sibi ex morbo persuasit instare, metuque inferorum vehementi concussus, febris vt erat medullas coquente exæstuans iubet se ad Berzei pedes à famulis portari, à quo incredibili caritate inter brachia exceptus, mente primum purganda curatus est, peccatis ritè, dolenterque cum illo expiatis; corpori deinde sua rediit valetudo, rogante Berzeo febrem amoueri, suo pulchre

chrè defunctam officio; fueruntque hæc mutati hominis læta initia: post vero quam potuit ingredi, manu prehensum, inermem & incomitatum, circumducere per urbem Pater, suosque ipse cum illo inimicos, qui sanè magno numero erant, domesticarum requirere, singulos demisse veniam, pacemque poscere, complexu & osculo gratiam integrare: quod multis excussit lacrimas, urbemque acerbissimè inimicam, & in necem illius sparsis latè insidiis intentam reconciliauit illi vniuersam, alioqui paucos intra dies perituro, nec tot arma & odia, nisi fuga occultissima vitaturo.

Verum his quorundam lamentabilior, & sæuior casus in quibus Deus vindicta duplici terroris exemplum edidit, vitamque hanc miseram improuisis extorsit, negato ad æternam parandam quod spreuerant spatio. Primum fors infelicissima petiit, rixis & contentionibus famosum, vlciscendi libidine inextinguibili amentem, si cui tandem esset, nullo personarum discrimine offensus; idcirco in magnas multorum inimicitias semper trepidus, & armatus. Tentauit sæpius ferocem animum Berzeus, demulcere & dandæ veniæ argumentis omnibus mitigare; quæ cum in vacuum mitterentur, sancienda fuerunt duriori flagello monita. Morbo afflictus terribili, ad extrema breui redigitur: accurrit Berzeus, ratus huic item, vti & aliis mentem aduersis factam sanio-rem, suadet, hortatur, nihil omittit quo posset rabiosum ad donandas iniurias emollire; morte præsertim ingruente, & repetitura mox seueras vitæ præteritæ rationes: promeriturum quoque hac humanitate suorum veniam criminum, quam Christus Dominus ore sacrosancto, in Euangelio certam promisisset. His fastidiosè nauseans bestia, & efferacior in iras & vindictam, insaniam vomere non verba; jurare nec pacem, nec fœdus admissurum; vltionem velle & sanguinem; abiret Pater in malam rem, proculque abisteret, frustra se femineis cantionibus ab eo terreati; si Deus nisi parentibus veniam non daret, ejus se flocci veniam facere, vt qui decreuisset nemini parcere; malle se vltum iniurias ad inferos mitti, quam inultum probrosè in cœlum ascendere. Hic facturi præfagus, nimium verax, Dei seruus, completam scelesti malitiam, desuper cognouit, prædicensque imminens obstinato malum, vt tute vis, inquit, ita sit: non ibit crastinus ad medium dies, quin tu clamore quinquies iterato, confessionem flagites, nec eam obtinebis, quibus dictis recessit, nec aliter ac ipse denuntiauerat factum est: Postridie siquidem mortiferis oppressus accessionibus, & jam deficiens, sero tandem; sed frustra magnis vocibus confessarium poposcit, inter quas miser, miseram animam impiatam efflauit. Præfæcti alterius longe quoque isto terribilior extitit vltimus vitæ actus, quippe diu pridem inquinatissimæ, atque ob tres Mauras propalam infamis quas multos jam annos tam impudenter habebat concubinas, vt libertate, cultuque vxorio prodirent: erat hoc tamen inter ejus scelera minus intolerandum præ ore sacrilego, quo Deum, & sanctos horrendum in modum & ipse

18.
Morres ob-
stin. in suis
pecc.